

Tilburg University

Politiek liet de kunst nooit met rust

Drosterij, G.

Published in:
De Volkskrant

Publication date:
2011

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Drosterij, G. (2011). Politiek liet de kunst nooit met rust. *De Volkskrant*.
<http://www.volkskrant.nl/vk/nl/3184/opinie/article/detail/2447250/2011/06/17/Politiek-liet-de-kunst-nooit-met-rust.dhtml>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

17:16:02 VRIJDAG 11 NOVEMBER 2011

AANMELDEN

[WEER](#) | [VERKEER](#) | [BEURS](#) | [VIDEO](#) | [FOTO](#) | [VKbanen](#)

zoeken op vk.nl

de site van

[NIEUWS](#) [OPINIE](#) [BLOGS](#) [CULTUUR](#) [SPORT](#) [ECONOMIE](#) [REIZEN](#)
[WEBWINKEL](#) [SERVICE](#)

Politiek liet de kunst nooit met rust

Gerard Drosterij - 17/06/11, 06:00

Rick van der Ploeg

Ook de voorgangers van Halbe Zijlstra hadden een opdracht voor de cultuursector. De boodschap is al jaren dat Cultuur met een grote C uit haar ivoren toren moet komen en meer publiek dient te trekken.

'Wordt de door de overheid beschermde cultuur niet te sterk een terrein waarop uitsluitend ingewijden zich thuisvoelen, terwijl grote groepen van de bevolking er part noch deel aan hebben?'

Pantser

Aan het woord is niet Halbe Zijlstra, maar Hedy d'Ancona, minister van Cultuur van 1989 tot 1993. Volgens d'Ancona moest de kunst zich rekenschap geven van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid door publiek te zoeken: 'Wanneer kunstinstellingen al te zwaar tegen de overheid aanleunen, ontlokt dat te weinig initiatieven om een groter publiek te verwerven én om doelmatiger te werken.' Wijlen Aad Nuis, haar opvolger (1994-1998), zag hetzelfde gevaar, namelijk, dat 'subsidies als een pantser (werken) waarmee men zich probeert af te sluiten van maatschappelijke en economische ontwikkelingen.'

Staatssecretaris Rick van der Ploeg (1998-2002) had eenzelfde boodschap aan het kunstenveld: 'De publieke factor moet ook tot uitdrukking komen, niet in de laatste plaats bij de kunstenaars en de kunstinstellingen zelf, in termen van 'cultureel ondernemerschap'. Het Nederlandse kunstbeleid is sinds jaar en dag gericht geweest op een democratisering van kunst. Zoveel mogelijk mensen moesten bereikt worden. De legitimering om kunst te subsidiëren, was instrumenteel. Kunst werd gezien als cultureel-maatschappelijke makelaar in een burgerlijk beschavingsoffensief.

Politieke discussie

Met de intrede van de parlementaire democratie in 1848 werden de overheidsuitgaven voor kunst object van politieke discussie, waarin - ondanks de toenemende invloed van het socialisme - het liberale vertoog van de nachtwakerstaat tot aan de Tweede Wereldoorlog overheersend bleef. Pas na 1945 werd kunst een structureel onderdeel van het overheidsbeleid. Hierdoor ontstond voor de overheid de verplichting dat beleid te gaan beschrijven en te legitimeren.

Naoorlogse kabinetten subsidieerden kunst op basis van het verwachte maatschappelijke effect van kunst. Met Thorbeckes credo 'de regering is geen oordelaar van wetenschap en kunst', stelden zij hun politiek-correcte positie veilig door niet te spreken over goede of slechte kunst. Maar tegelijkertijd legden zij wel de bal bij de kunst.

Modieus neologisme

De laatste had de verantwoordelijkheid bij te dragen aan een bloeiend maatschappelijke kunstleven. Met elke kabinetswisseling verscheen een modieus neologisme dat verwees naar de actuele inzichten over 'maatschappelijk relevante kunst'. De bewindspersonen op Cultuur van de laatste decennia

ACHTERGROND

[Profiel Overheid 2.0](#)
[Profiel Aleid Truijens](#)
[Profiel Evelien Tonkens](#)
[Profiel Bert Wagendorp](#)

MEER OVER

[Opinie](#)

['Iemand met een depressie is geen aansteller'](#)

['De kunst is geen afwerkhoertje'](#)

['Wildersproces: de fanatici gaan door'](#)

5 MEEST GELEZEN

1. 'Wees maar blij dat Dion Graus is op
2. Ingeborg Beugel aan tafel bij Pauw Witteman: 'De wereld ...
3. Supersexy, loom en wiegend: zo ma ze vaker doen
4. Het domino-effect: wanneer is Nedi de beurt?
5. Rihanna krijgt flinke rekening van (voor te laat komen

THOMAS VON DER DUNK

DANIËL SAMI

RENS VAN TILBURG

MALOU VAN I

FERDOWS KAZEMI

MAX PAM

MARCEL VAN DAM

PETER MIDDI

hebben hun beleid gericht op het vergroten van 'cultuurbereik', 'cultureel ondernemerschap', 'publiekswerving', 'culturele diversiteit', et cetera.

Sinds het einde van de jaren negentig van de vorige eeuw zijn 'publieksbereik' en 'cultuurparticipatie' het meest gebruikt als legitimatie. Deze termen moesten zowel de schijn van Thorbeckiaanse neutraliteit ophouden, als ook de morele opdracht verkondigen dat alleen kunst die een groot en divers publiek weet te werven, in aanmerking komt voor subsidie. Ronald Plasterks Code Culturele Diversiteit paste naadloos in deze cultuurpolitiek, want gebaseerd op het besef dat 'het begrip kwaliteit een belangrijke rol vervult in het in- en/of uitsluiten van culturele uitingen'.

Met het recente verbleken van Thorbeckes credo als gevolg van een verregaande materialisering van de politiek is 'publieksbereik' overgebleven als maatstaf. Maar tegen deze eis kunnen de kunsten niet eindeloos opboksen. Platgedrukt door de continue legitiematie van de overheid is het beroep op artistieke creativiteit uiteindelijk niet opgewassen tegen het politieke marktmassochisme.

Tirannie

Tegenstanders zien de kunstbezuinigingen als de tirannie van een kleine rechtse meerderheid. Maar dat is slechts een deel van het verhaal. De bezuinigingen komen niet uit de lucht vallen. De boodschap is al jaren dat de kloof tussen 'hoge' en 'lage' kunst dient te verdwijnen. Cultuur met een grote C moet uit haar ivoren toren komen en meer publiek trekken.

De tragiek is dat kunst in kabinetskringen het stigma van een linkse hobby heeft, terwijl eerdere 'progressieve' bewindslieden begonnen zijn met het beschimpen van deze 'hobby'. Ziedaar de netelige positie van links. De ontmanteling van het kunstbeleid is niet een plotselinge actie. Het is het sluitstuk van een consequente instrumentalisering van de kunsten, waarbij overheidssteun aan de kunsten in feite altijd verdacht is geweest.

Gerard Drosterij is politicooloog. In 1999 studeerde hij af op het Nederlands kunstbeleid.

Aanraden

JOUW MENING TELT!

Deel jouw mening met de andere VK bezoekers

[Reageer op dit artikel](#)

[algemene voorwaarden en gedragscode](#)

Vanaf zaterdag 12 november

de Volkskrant

ADS DOOR GOOGLE

Zorgverzekeringen 2012

Vergelijk alle zorgverzekeringen en premies. Sluit online af en bespaar

www.vergelijkzorg2012.nl

[ALLE ARTIKELEN](#)

OPINIE »

'Femke Halsema offert geheugen voor hoger doel'

(plaats reactie)

Lees ook 'Weigerambtenaar is een mooi voorbeeld van een Hollands drama' - 29/10/11

Lees ook Amanda Kluvel: 'Politiek zonder geheugen boezemt mij angst in' - 28/10/11

Peiling: 'Terugkeer naar de gulden is economische zelfmoord'

(47 reacties)

Lees ook PVV onderzoekt terugkeer gulden - 11/11/11

De PVV laat onderzoeken of Nederland de euro weer beter in kan ruilen voor de gulden. Levert de terugkeer naar de gulden ons op de langere duur ...

ALEID TRUIJENS

BERT WAGEN

'Zuid-Europa: eruit of onder curatele'

(29 reacties)

De echte oorzaak van de eurocrisis is dat de Zuid-Europese probleemlanden veel meer importeren dan exporteren. Dat zeggen Henk Brouwer en Henk ...

Lees ook 'Zonder burgerparticipatie 2.0 kunnen we de schuldencrisis niet oplossen' - 09/11/11

Lees ook 'De EU lijkt meer op de USSR dan bestuurders willen' - 05/11/11

'Is de Nederlandse universitaire wereld klaar voor de strijd in Europa?'

(plaats reactie)

SCIENCEPALOOZA Nederlandse universiteiten moeten elkaar niet beconcurreren, maar juist samen optrekken richting Europa. Dat stelt Terry Vrijenhoek van Science ...

'Euthanasie dementerende patiënt geen kwestie van 'even regelen''

(plaats reactie)

Er dreigt een fout beeld te ontstaan over de mogelijkheden die er voor patiënten met dementie zijn om euthanasie te krijgen. Dat schrijven ...

Lees ook Voor het eerst in Nederland euthanasie op zwaar dementerende patiënte - 09/11/11

Lees ook Geen plicht tot leven - 10/11/11

'Pierre Vinken: een van de bijzonderste mensen die ik ooit heb ontmoet'

(6 reacties)

MAX PAM Max Pam herinnert zich de vorige week overleden oud-topman van Elsevier, Pierre Vinken. 'Hij vroeg om een rationele solidariteit.'

Lees ook Elsevier-uitgever Pierre Vinken (83) overleden - 07/11/11

Ingeborg Beugel aan tafel bij Pauw & Witteman: 'De wereld vergáát!'

(40 reacties)

JEAN-PIERRE GEELEN Na meerdere optredens in Pauw & Witteman had Ingeborg Beugel nog altijd wat moeite met de formule, die voorschrijft dat ook anderen aan het ...

'Aan romanschrijvers heb je meer dan aan wetenschap'

(19 reacties)

Diederik Stapel heeft aangetoond dat echte en verzonnen uitkomsten van sociaal-wetenschappelijk onderzoek moeilijk te onderscheiden zijn. Dat ...

Lees ook 'School is geen lab voor onderzoekers' - 08/11/11

Lees ook 'Resultaten van Stapel werden door media en wetenschap voor zoete koek geslikt' - 04/11/11

'Het Kyoto-protocol verdient een tweede leven'

(7 reacties)

Begin december is er weer een VN-Klimaattop. Daar moet de EU een leidende rol nemen en het Kyoto-protocol nieuw leven in blazen, menen Manuela ...

'Benoeming Donner tot vice-voorzitter Raad van State onverstandig'

(21 reacties)

Vandaag loopt de sollicitatieprocedure af voor het vice-presidentschap van de Raad van State. Minister Piet Hein Donner gooit hoge ogen, maar ...

Lees ook Heeft de heer Donner gesolliciteerd voor de Raad van State? - 10/11/11

VOLG vk.nl

Nieuwsbrief
RSS (wat is RSS?)
Facebook
Hyves
Twitter

vk.nl OP MOBIEL

Mobiele website
vk.nl op de iPhone
SMS alerts

de Volkskrant

Digitale krant
De krant op de iPhone
De krant op de iPad
Over de Volkskrant
Auteursrecht & Privacy

SERVICE

Abonneren
Abonnement wijzigen
Bezorgklachten
Archief

CONTACT

Veelgestelde vragen
Contactgegevens
Adverteren
Vacatures

© 2011 - Alle rechten voorbehouden.
Lees de gebruiksvoorwaarden.

Volg het nieuws op onze zustersite in België www.demorgen.be.
De Gedachte.

